

Διαχείριση κρίσεων και πράσινη ανάπτυξη: Η κοινωνική διάσταση της κρίσης

EYA ΚΑΪΛΗ*

Η εκλογική αναμέτρηση που διανύουμε γίνεται στο ρυθμό των συνεπειών μίας περιόδου οικονομικής ύφεσης και δυσπραγίας η οποία υπήρξε προϊόν της πολυπλοκότητας του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου οικονομικού περιβάλλοντος και της ανθρώπινης απληστίας. Πράγματι, παραδεχόμενοι αυτή την υπόθεση μπορούμε να προχωρήσουμε ένα ακόμα βήμα και να συνδέσουμε τον χαρακτήρα του εκλογικού αποτελέσματος της 4ης Οκτωβρίου με το ζήτημα της διαχείρισης των συνεπειών της οικονομικής κρίσης που ήδη βιώνουμε. Το βήμα που μου δίνεται από το Greek Politics Journal αποτελεί για εμένα μία εξαιρετική ευκαιρία να παραθέσω και να αναπτύξω τις απόψεις μου γύρω από αυτό το τόσο σπουδαίο και γεμάτο προκλήσεις θέμα, βεβαίως, με περισσότερη άνεση από ότι στον ιλιγγιώδη τηλεοπτικό χρόνο ή στα περιορισμένα όρια του έντυπου τύπου.

Μιλώντας για το χαρακτήρα του εκλογικού αποτελέσματος, αναφερόμαστε στο περιεχόμενο που μπορεί να δώσει στη κυβερνητική πολιτική του ένα Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα σε αντίθεση με ένα Φιλελεύθερο. Από την άλλη, μιλώντας για την οικονομική κρίση δεν μιλάμε για μία μονολιδική μάζα αποτυχημένων οικονομικών μοντέλων αλλά για ένα ζωντανό οργανισμό που αλλάζει μορφές δημιουργώντας συνεχώς νέες πολιτικές προκλήσεις στο χώρο της Δημόσιας Διοίκησης. Η κρίση αυτή αρχικά υπήρξε χρηματοοικονομική, κατόπιν έγινε δημοσιονομική και μπαίνουμε ήδη στο τρίτο της στάδιο, αυτό που η κρίση πλέον γίνεται κοινωνική. Πιστεύω ότι στο σημείο αυτό δεν έχουμε την πολυτέλεια να χαρακτηρίσουμε «αριστερά» ή «δεξιά» τα προβλήματα που έχουμε μπροστά μας. Όμως, Αριστερές ή Δεξιές είναι οι απαντήσεις που θα δώσουμε στα προβλήματα αυτά. Οι εκλογές της 4ης Οκτωβρίου αναδεικνύουν την πρακτική σημασία των αξιακών αφετηριών των σύγχρονων ελληνικών κομμάτων. Μετά το ναδίρ της πολιτικής αδιαφορίας των Ευρωεκλογών νοιώθω ότι βρισκόμαστε και πάλι μπρος στην επικείμενη «επιστροφή της Πολιτικής» στη χώρα μας. Η οικονομική κρίση έστρεψε δραματικά το δημόσιο ενδιαφέρον προς αυτή τη κατεύθυνση.

Συχνά ακούμε τη συμβολική αφαίρεση ότι η κρίση σημαίνει μεν «κίνδυνος» αλλά σημαίνει και «ευκαιρία». Ωστόσο δε θα ήταν πολιτικά συνεπές η σύγχρονη Δημοκρατική Αριστερά να αξιοποιήσει την οικονομική ύφεση και την κοινωνική ανασφάλεια, μετατρέποντάς τη σε ευκαιρία νομιμοποίησης της ύπαρξής της. Σε αυτή τη περίπτωση η Σοσιαλδημοκρατία θα έμοιαζε με σωσίβια λέμβο στο υπερωκεάνιο του Καπιταλισμού, χρήσιμη μόνο για να τρέχει πανικόβλητο σε αυτή το πλήρωμα του σκάφους όταν εντοπίζονται ρήγματα στο κήτος. Η Σοσιαλδημοκρατία όμως συνθέτει μία ολοκληρωμένη πολιτική πρόταση με συγκεκριμένες αρχές, σκοπό, μέθοδο και μέσα. Η παγκόσμια κρίση δεν μπορεί να νομιμοποιεί ιδεολογικά την Σοσιαλδημοκρατία. Αυτό, έτσι κι αλλιώς, επετεύχθη μέσα στον ιστορικό πολιτικό χρόνο. Αναδεικνύει όμως την ανάγκη η κυβερνώσα Αριστερά να υπερβεί τα κελεύσματα και τις κορόνες της Παγκοσμιοποίησης, και με άξονα τις ιδεολογικές της αρχές και αφετηρίες, να προχωρήσει σε βαθιές μεταρρυθμίσεις βάσει των οποίων το σύγχρονο κράτος θα ενσωματώνει τα στοιχεία εκείνα που σχετίζονται τόσο με τον αναπτυξιακό μετασχηματισμό όσο και με το μετασχηματισμό του χαρακτήρα των σύγχρονων μορφών παραγωγής. Το ζητούμενο λοιπόν είναι: Ανάπτυξη και Εργασία

Παραδοσιακά, μιλώντας για το πλαίσιο διακυβέρνησης μίας παράταξης με κοινωνικές αναφορές στον κεντροαριστερό χώρο, προκρίνουμε τη μορφή που θα πάρει δημοσιονομικός τομέας διαχείρισης ενώ παραβλέπουμε τον κοινωνικό τομέα. Κριτήριο αξιολόγησης της επιτυχίας ή αποτυχίας μίας Κεντροαριστερής κυβέρνησης είναι, δυστυχώς, η αποδοτικότητα του οικονομικού της προγράμματος, και δευτερευόντως η αξία των κοινωνικών της παρεμβάσεων και τομών. Επίσης παραδοσιακά, βλέπουμε Κεντροαριστερές κυβερνήσεις να είναι εξαιρετικές στη δημιουργία προγραμμάτων με αριστερούς στόχους αλλά ανίκανες για την υλοποίηση των στόχων αυτών. Τα έξι αυτά χρόνια που το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στην αντιπολίτευση, μετά από δύο σπουδαία Συνέδρια θέσεων, με μία μεγάλη μάχη ανάδειξης αρχηγού, και με την εμπειρία περίπου είκοσι ετών διακυβέρνησης, η παράταξη μας είχε πολλές φορές την ευκαιρία να θέσει τα πράγματα επί τάπητος και αναζήτησε συγκεκριμένες και

ασφαλείς απαντήσεις. Το ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να είναι, και να φαίνεται, έτοιμο να πάρει ξανά την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας, θα έπρεπε να θέσει νέους και σαφώς προσδιορισμένους προγραμματικούς στόχους, να βρει μέθοδο διακυβέρνησης για την υλοποίησή τους και να ορίσει τις μεταβλητές αξιολόγησης του κυβερνητικού έργου. Αυτό έγινε, και στη παρούσα εκλογική αναμέτρηση, το αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς και της ιδεολογικής σύνθεσης κατατίθεται αυτούσιο προς κρίση από τον λαό. Και σήμερα το ΠΑΣΟΚ έρχεται να απαντήσει στο καυτό ερώτημα: Μήπως κάτω από τις σημερινές συνθήκες οι εδραιωμένες αντιλήψεις τις Αριστεράς και του Κοινωνικού Κράτους βρίσκονται σε αντίφαση με το στόχο της απασχόλησης; Είναι δυνατό το «πάντρεμα» της υψηλής ανάπτυξης με το υψηλό ποσοστό απασχόλησης;

Η απάντηση βρίσκεται στο ζήτημα του ορισμού της ανάπτυξης. Όταν αυτή αντιμετωπίζεται μόνο ως «οικονομική μεγέθυνση» τότε το πρόβλημα είναι ανυπέρβλητο και κοινωνικά αδυσώπητο. Όταν όμως η ανάπτυξη ορίζεται ως δημοσιονομικό νοικοκύρεμα και επένδυση στις πραγματικές παραγωγικές ικανότητες της χώρας (και όχι σε φανταστικές) με στόχο τη μεγιστοποίηση της ποιότητας της ζωής του πολίτη, τότε το πράγμα αλλάζει. Περνάμε από ένα βιομηχανικό νεοτερικό μοντέλο ανάπτυξης, σε ένα κοινωνικό, απαραίτητα μετα-νεοτερικό σύστημα οικονομικής διαχείρισης που ευσύνοπτα περιγράφεται ως Πράσινη Ανάπτυξη.

Η Πράσινη Ανάπτυξη αποτελεί όχι μόνο γενναία πολιτική επιλογή, αλλά και ένα ολοκληρωμένο σύστημα δημοσιονομικής και διαχειριστικής κουλτούρας- είναι μία, κατ' ανάγκη, νεανική πολιτική που βασίζεται όχι απλά σε ένα σύστημα έντασης κεφαλαίου και έντασης εργασίας, αλλά σε ένα σύστημα έντασης της γνώσης. Αποπεριθωριτοποιεί τους ανθρώπους της γνώσης, που είναι κυρίως νέοι, τους εντάσσει στις διαδικασίες παραγωγής και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μία ανώτερη ποιότητα ζωής. Το μεγάλο επιστέγασμα αυτής της πολιτικής όμως, είναι ότι είναι μία πολιτική για όλους τους πολίτες. Μέσα από μία διαφορετική λογική ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων, των πράσινων επενδύσεων και των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, μπορεί να επιτευχθεί, όπως συνέβη και σε άλλες χώρες με όχι μεγαλύτερες παραγωγικές δυνατότητες από αυτές της Ελλάδας, η μεγαλύτερη αξιοποίηση των ευκαιριών για μεγαλύτερη απασχόληση, και πιο ικανοποιητικές εργασιακές και μισθολογικές σχέσεις. Αυτό τεχνικά σημαίνει ότι με την αναγκαστική μεταστροφή του χαρακτήρα της ανάπτυξης, και επομένως των παραγωγικών σχέσεων, διγμένοι θα είναι μόνο εκείνοι που ζουν και αναπτύσσονται εις βάρος του δημόσιου πλούτου, ενώ ευνοημένοι θα είναι όλοι οι υπόλοιποι.

Οι εκλογές αυτές θέτουν πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια συγκεκριμένους πολιτικούς προβληματισμούς και όχι ανέξοδα διλήμματα εσωτερικής κατανάλωσης, που μόνο πολώνουν τους πολίτες χωρίς να αλλάζουν την ποιότητα ζωής τους. Έχουν θετικό προσανατολισμό. Δεν στρέφονται εναντίον κανενός. Παρατηρείτε ίσως ότι δεν αναφέρθηκα ούτε μία φορά στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας. Οι προβληματισμοί αυτοί μας θέτουν όμως προ των ευθυνών μας. Καλούμαστε να κάνουμε μία θετική επιλογή. Να είμαστε παρόντες και να πάρουμε θέση. Ο Kennedy είχε γράψει ότι «τα πιο καυτά σημεία της κόλασης φυλάσσονται για εκείνους που σε περιόδους μεγάλης κρίσης προτίμησαν να διατηρήσουν την ουδετερότητά τους». Πιστεύω βαθειά στην ιστορική ευθύνη των επιλογών του λαού μας, και με το θάρρος που μου δίνει η ηλικία μου, απευθύνομαι στους νέους ανθρώπους, ανεξαρτήτως ηλικίας, και τους ζητώ να δώσουμε στη χώρα μας μία καινούρια ευκαιρία μέσα από μία πρωτότυπη και συνεπή πολιτική επιλογή, που δεν περιορίζεται μόνο στην περιοδική αντιμετώπιση μίας οικονομικής κρίσης, αλλά ανταποκρίνεται στη πρόκληση της υλοποίησης του μεγάλου στρατηγικού μας οράματος.

*** Υποψήφια Βουλευτής Α΄ Θεσσαλονίκης
του ΠΑΣΟΚ**